

OCENA PROCESU DOSTOSOWAŃ POLSKIEGO RYBOŁÓWSTWA BAŁTYCKIEGO DO WSPÓLNEJ POLITYKI RYBACKIEJ UNII EUROPEJSKIEJ

Jolanta Zieziula

Akademia Rolnicza w Szczecinie

Streszczenie. W pracy przedstawiono i poddano analizie proces dostosowania polskiego rybołówstwa bałtyckiego do funkcjonowania we wspólnej polityce rybackiej Unii Europejskiej na podstawie oceny Komisji Europejskiej oraz realizowanych programów przedakcesyjnych: PHARE i SAPARD. Uwzględniono także przygotowania do korzystania z funduszy unijnych (FIFG) w świetle Sektorowego Programu Operacyjnego „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”. Dostosowanie polskiego rybołówstwa bałtyckiego do warunków unijnych oceniono pozytywnie. Mogą wystąpić problemy z wykorzystaniem środków unijnych, zwłaszcza tam, gdzie niezbędne będzie współfinansowanie ze środków prywatnych. Dlatego też powinno być możliwe przesuwanie środków niewykorzystanych w danym roku na lata następne. Ponadto, w uzasadnionych przypadkach należy umożliwić przesuwanie środków pomiędzy działaniami w ramach danego priorytetu, jak też pomiędzy priorytetami.

Słowa kluczowe: polskie rybołówstwo bałtyckie, wspólna polityka rybacka, Unia Europejska

WPROWADZENIE

Polska została członkiem Unii Europejskiej 1 maja 2004 r. Już od kilku lat trwały wielowątkowe negocjacje oraz przygotowania do akcesji w struktury tego ugrupowania integracyjnego. Polska gospodarka rybna, a w niej rybołówstwo bałtyckie także podlegały tym procesom.

Do czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. odbywało się dostosowywanie polskiej gospodarki rybnej (sfer: połowów, przetwórstwa i rynku) do działania we wspólnej polityce rybackiej Unii Europejskiej, finansowane częściowo z funduszy unijnych w ramach programów PHARE i SAPARD. W „Comprehensive monitoring

report on Poland's preparations for membership" [Comprehensive monitoring report 2003] oceniono stan dostosowań w świetle zobowiązań podjętych w trakcie negocjacji przedakcesyjnych pomiędzy polskim rządem a Komisją Europejską.

W 2002 r. powstał w Polsce Sektorowy Program Operacyjny (SPO) „Rybolówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”. Jest on częścią Narodowego Planu Rozwoju na te lata. W SPO zostały zawarte propozycje przemian strukturalnych oraz funkcjonowania polskiej gospodarki rybnej w najbliższym okresie, uwzględniając nie tylko potrzeby, ale też dostępność zarówno krajowych funduszy publicznych, jak i możliwości wykorzystania unijnych funduszy z tzw. FIFG¹. Z początkiem 2003 r. powstał kolejny dokument rządowy: uzupełnienie SPO „Rybolówstwo i przetwórstwo ryb”.

Celem artykułu jest przedstawienie i analiza procesu dostosowań polskiej gospodarki rybnej do wymagań unijnych, tzw. *aquis communitaire*, na podstawie oceny Komisji Europejskiej oraz programów przedakcesyjnych, jak też poczynionych już przygotowań do korzystania z funduszu unijnego FIFG.

PROGRAMY PRZEDAKCESYJNE WSPIERAJĄCE PROCESY DOSTOSOWAWCZE

PHARE

Przemiany w polskim rybolówstwie są współfinansowane przez UE za pomocą programów PHARE i SAPARD. I tak, cele ogólne realizowane w ramach projektów PHARE to [Europa... 2004b]:

- dostosowanie polskiego rybolówstwa i przetwórstwa do funkcjonowania w ramach Wspólnoty Europejskiej,
- przygotowanie do realizacji programu przedsięwzięć, umożliwiających stworzenie i funkcjonowanie aukcyjnego systemu sprzedaży,
- wyszkolenie kadry działaczy w sektorze rybolówstwa i przetwórstwa, a także administracji państwowej i samorządowej.

Cele szczegółowe realizowane w ramach projektów PHARE zostały określone jako:

- oferowanie wsparcia eksperckiego dla sektora rybackiego (Krajowa Izba Rybacka, zrzeszenia rybackie i MRiRW) w niezależnym rozwijaniu badań, strategii itp., które są pomocne w zarządzaniu rybolówstwem i jego dostosowaniu do *aquis communitaire* i Wspólnej Polityki Rybolówstwa (CFP),
- opracowanie wstępnego programu wycofania statków rybackich, biorąc pod uwagę potencjalnie rosnące bezrobocie na terenach zależnych od rybolówstwa,
- przygotowanie pogłębionego studium z wnioskami i zaleceniami co do stworzenia elektronicznego systemu informacji o rynku rybnym i aukcji, zgodnych z przepisami Unii Europejskiej,
- przygotowanie studium, identyfikującego obszary wysoce zależne od rybolówstwa także w przyszłości, a dodatkowo zapóźnione w rozwoju gospodarczym,
- organizowanie seminariów/szkoleń dla beneficjentów programów Phare.

¹ Financial Instrument for Fisheries Guidance – Finansowy Instrument Sterowania Rybolówstwem (Financial Instrument for Fisheries Guidance 2003).

- przygotowanie i rozprawienie wśród zainteresowanych opracowań z realizacji programów Phare.

Wśród zrealizowanych programów Phare są [Informacje Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi]:

- Rynek hurtowy ryb na Pomorzu oraz warunki powstania aukcji ryb morskich i słodkowodnych (studium wykonalności). Projekt PHARE P9205-0405. 1996;
- Program Phare/FAPA nr PL9607-02-12 „Rozwój struktur organizacyjnych i planowanie inwestycyjne sektora rybnego (w makroregionie i kraju)”. 1999;
- Administracja rybacka PL00/JB/AG01 Phare 2000;
- Organizacja rynku rybnego PL01401 Phare 2001.

SAPARD

SAPARD, czyli Specjalny Program Akcesyjny Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (Special Assistance Programme for Agriculture and Rural Development) – jego realizację formalnie rozpoczęto w lipcu 2002 r. [Europa... 2004a]. Ideą Programu SAPARD było wsparcie realizacji polskiej strategii rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa w okresie przed akcesją w struktury unijne oraz przygotowanie polskiej administracji i podmiotów korzystających z Programu do pozyskiwania w szerszym zakresie środków finansowych z funduszy strukturalnych po przystąpieniu Polski do struktur Unii Europejskiej [Efekty... 2004; Stan... 2004].

Trzy główne cele SAPARD w Polsce to:

- poprawa konkurencyjności polskiego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego zarówno na rynku krajowym, jak i rynku międzynarodowym,
- dostosowanie sektora rolno-spożywczego do wymagań Jednolitego Rynku Rolnego w zakresie wymagań sanitarnych, higienicznych oraz jakościowych,
- wsparcie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich oraz rozwoju infrastruktury technicznej i tworzenia warunków do podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi.

Z uwagi na opóźnienia we wdrażaniu Programu środki finansowe z lat 2000–2002 zostały przesunięte na rok 2003 i lata następne, powodując kumulację oferty finansowej w latach 2003–2006. Polskie zakłady przetwórstwa rybnego, chcąc funkcjonować na Jednolitym Rynku Rolnym UE, muszą sprostać wysokim wymaganiom technologicznym, weterynaryjnym, sanitarnym i przepisom bezpieczeństwa produkcji żywności oraz zasadom ochrony środowiska obowiązującym w krajach UE. W praktyce tylko nieliczne zakłady przemysłu rybnego podejmą się tego i podołają wymaganiom dostosowawczym. Część zakładów, przez kilka pierwszych lat członkostwa, będzie produkować wyłącznie na rynek lokalny, inne, które nie podejmą procesów dostosowawczych lub im nie podołają, przestaną istnieć. Dlatego też należałoby wzmocnić te przedsiębiorstwa przetwórstwa rybnego, które mogą produkować wysokiej jakości żywność spełniającą normy UE i poszukiwaną przez konsumentów zarówno na rynku krajowym, jak i unijnym.

Przedsiębiorstwa przetwórstwa rybnego mogą ubiegać się o przyznanie środków finansowych na wspieranie restrukturyzacji przetwórstwa i poprawy marketingu artykułów rybnych. Wspieranie zakładów przetwórstwa rybnego z Programu SAPARD może przyczynić się do rozbudowy rynku dostaw surowca rybnego, a więc może

spowodować pośrednie wsparcie rybołówstwa bałtyckiego oraz rybactwa śródlądowego, dając również im szansę większego rozwoju.

Brak jest kompleksowych danych na temat realizacji programu SAPARD w gospodarce rybnej w całym kraju, ale do głównych powodów braku akceptacji wniosków i zawarcia umów w sektorze rybnym można zaliczyć niekompletność dokumentacji wniosków oraz nieadekwatność (wnioskowanie dofinansowania dotyczyło często inwestycji nieobjętych kosztami kwalifikowanymi) [Pawlak, Mazur 2004].

Dostosowanie do Aquis Communitaire

W „Comprehensive monitoring report on Poland's preparations for membership” podano, że Polska generalnie wypełnia swoje zobowiązania zaciągnięte w trakcie negocjacji akcesyjnych, ale występują opóźnienia, m.in. w obszarze rybołówstwa, jeśli chodzi o przyjęcie legislacji dotyczącej zarządzania zasobami, inspekcji i kontroli oraz w obszarze polityki rynkowej [Comprehensive... 2003]. Występuje też niewspółmierność pomiędzy postępami w legislacji a zdolnościami administracyjnymi. Wzmocnienia wymaga więc administracja, także w rybołówstwie.

W „Comprehensive... report” wydzielono następujące obszary: nadzór rynku, bezpieczeństwo żywności, polityka regionalna oraz zagadnienia socjalne, które także w pewnym zakresie dotyczą rybołówstwa bałtyckiego. Jeśli chodzi o rybołówstwo, to uznano za konieczne wzmocnienie sprawności administracji, włączając w to funkcje kontrolne, na poziomie centralnym i regionalnym, co jest ważne m.in. dla sprawnego zarządzania funduszami strukturalnymi UE. W rozdziale 8 Rybołówstwo [Comprehensive... 2003] podkreślono, że wymagane jest przygotowanie administracji i operatorów do uczestniczenia we wspólnej polityce rybołówstwa.

Jeśli chodzi o zarządzanie zasobami i flotą rybacką, nadzorem i kontrolą, to w Polsce przyjęto ustawę oraz rozporządzenia wykonawcze. Stworzono przez to podstawę pod licencje połowowe, logi, deklaracje wyładunkowe, rejestr statków rybackich oraz satelitalny system VMS. Zbyt wolno przebiega opomiarowywanie statków rybackich, które powinno być zakończone przed akcesją. Stopniowo powstaje system rejestracji połowów oraz system informacji o rybołówstwie.

Zdaniem Komisji Ekonomicznej (KE) Unii Europejskiej, niezbędne jest wzmocnienie etatowe (zwiększone zatrudnienie oraz szkolenie) polskiej administracji rybackiej, zwłaszcza nadzoru działalności połowowej, na szczeblu centralnym i w większym stopniu na szczeblu lokalnym, a instytucje te powinny być lepiej wyposażone dla celów działalności kontrolnej. Niezbędna jest też poprawa przepływu informacji oraz koordynacji pomiędzy wszystkimi ogniwami administracji.

Jeśli chodzi o działania strukturalne, to Polska dostarczyła w 2003 roku Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwa ryb 2004–2006” Komisji Europejskiej (KE), którego zaakceptowanie powinno umożliwić korzystanie z FIFG (do końca sierpnia 2004 r. nie korzystano z tego źródła finansowania). Polityka strukturalna w gospodarce rybnej jest koordynowana przez nowo stworzoną jednostkę ds. Rybołówstwa i Przetwórstwa Rybnego, w Departamencie Rybołówstwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a wdrażana przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Okręgowe Inspektoraty Rybołówstwa. Podkreślono potrzebę kadrowego wzmocnienia tych instytucji i zwiększenia efektywnej kooperacji pomiędzy nimi.

Jeśli chodzi o politykę rynkową, to w Polsce przyjęto jej ramy prawne. Polityka rynkowa, w tym stworzenie organizacji producentów rybnych (OPR), nie została w pełni wdrożona. Wprowadzenie standardów rynkowych, kontroli i organizacji rynku pierwszej sprzedaży przez tworzenie centrów pierwszej sprzedaży, zdaniem KE, postępuje zbyt powoli. Nie zapewniono środków kontroli, a poziom zatrudnienia (i szkoleń) powinien zostać znacznie zwiększony, tak aby podjąć dodatkowe obciążenia kontrolne, związane z organizacją rynku rybnego. Ponadto do czasu akcesji Polska powinna była dostosować narodowy system pomocy w zakresie gospodarki rybnej do *aquis*.

Co do międzynarodowych porozumień rybackich, to Polska nie wycofała się jeszcze z międzynarodowych porozumień rybackich: IBSFC², NAFO³ i NEAFC⁴, co powinno być przyspieszone. Do czasu wycofania Polska nadal będzie występowała pod własną flagą, ale wszelkie decyzje powinny być uzgadniane z KE [Workshop... 2003].

Przedstawiciele Departamentu Rybołówstwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz przedstawiciele Komisji Europejskiej podkreślili, że umowy dwustronne pomiędzy Polską i innymi krajami (obecnie są dwie, z Niemcami i z Rosją – o skupie ryb na Bałtyku) będą obowiązywać także po 1 maja 2004 roku (choć formalnie będą musiały być konsultowane z KE) do czasu, aż zostaną wkomponowane w szersze porozumienie z Unią Europejską.

Przygotowania do korzystania z FIGG

W latach 2002/2003 powstał rządowy dokument, Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”. Szóstego lutego 2004 zaprezentowano ostateczną wersję SPO, który to dokument uwzględniał wyniki negocjacji między Polską a Komisją Europejską. Jest to program stworzony zgodnie z odpowiednimi, unijnymi przepisami, (ale także z Narodową Strategią Rozwoju Rybołówstwa), gdyż tylko w takim przypadku Polska może uzyskać dofinansowanie w ramach FIGG.

Zgodnie z deklaracją Programu, celem generalnym polskiej polityki rybackiej jest racjonalna gospodarka żywymi zasobami wód i poprawa efektywności sektora rybackiego oraz podniesienie konkurencyjności polskiego rybactwa i przetwórstwa rybnego. Produkty rybołówstwa, chowu i hodowli ryb oraz produkty przetwórstwa powinny odpowiadać zapotrzebowaniu rynku krajowego pod względem ceny i jakości oraz powinny być konkurencyjne na rynkach zagranicznych. Cel generalny jest zgodny z wytycznymi Wspólnej Polityki Rybackiej Unii Europejskiej.

W polskiej polityce rybackiej największe znaczenie ma dostosowanie nakładu połowowego do dostępnych zasobów morskich przez wycofanie części floty rybackiej. Jednocześnie zamierza się zrealizować pozostałe cele, tj. podniesienie konkurencyjności sektora rybackiego i rozwój ekonomicznie rentownych firm.

² International Baltic Sea Fishery Commission (Międzynarodowa Komisja Rybołówstwa Morza Bałtyckiego) – zob. Doliwa-Klepacki 1997, s. 208–209.

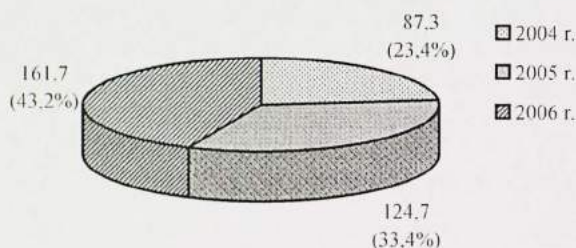
³ Northwest Atlantic Fisheries Organization (Organizacja Rybacka Północno-Zachodniego Atlantyku) – zob. Kaczyński 1977, s. 9–22.

⁴ North East Atlantic Fisheries Commission (Komisja Rybołówstwa na Północno-Wschodnim Atlantyku) – zob. Doliwa-Klepacki 1997, s. 102–103.

Do zakładanych rezultatów pośrednich realizowanych za pomocą funduszy strukturalnych należą:

- poprawa jakości oraz wzrost wartości dodanej ryb i produktów rybnych,
- ożywienie obszarów zależnych od rybołówstwa oraz zależnych od chowu i hodowli ryb,
- wzrost spożycia ryb w Polsce i poprawa zaopatrzenia rynku w ryby morskie i słodkowodne oraz w ich przetwory.

W SPO zaplanowano, na lata 2004–2006, wydatki łącznie na 373,6 mln euro, z czego na pomoc z FIFG przypada 201,8 mln euro – 54%, z budżetu państwa 91,7 mln euro – 21,5%, a ponad 80,1 mln euro – 24,5% to konieczność zaangażowania środków przez samych zainteresowanych, czyli tzw. środków prywatnych. W poszczególnych latach zakłada się różne wykorzystanie finansowych środków. Najmniej przewidziano w 2004 r., a najwięcej w 2006 r. (rys. 1). Trzeba przy tym pamiętać, że niewykorzystane przez Polskę fundusze FIFG trzeba będzie zwrócić do wykorzystania przez inne kraje.

Rys. 1. Wykorzystanie środków w poszczególnych latach (w mln euro)

Fig. 1. Use of funds in particular years (in millions of EUR)

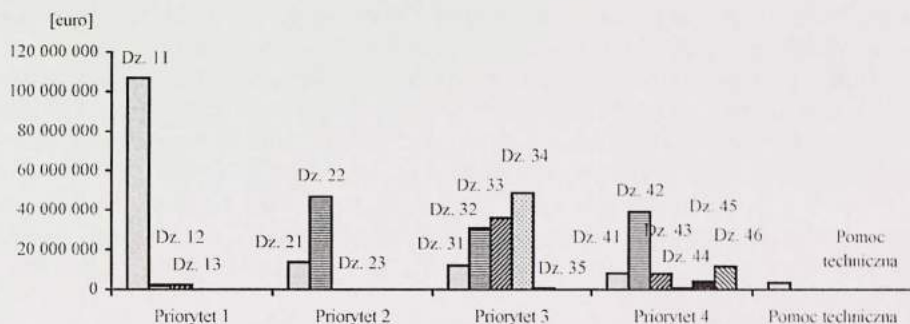
Źródło: Sektorowy Program Operacyjny 2004.

Source: Sectoral Operational Programme 2004.

W SPO wydzielono cztery priorytety, a w nich działania oraz pomoc techniczną (rys. 2). Bezpośrednio lub pośrednio każdy z tych priorytetów i działań wywiera wpływ na możliwości funkcjonowania rybołówstwa bałtyckiego. Niektóre z priorytetów lub tylko działań nie wymagają zaangażowania środków prywatnych. Są to: cały priorytet 1 – Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów (83,5 mln euro z FIFG); priorytet 3, działanie 1 – Ochrona i rozwój zasobów wodnych (8,9 mln euro z FIFG); priorytet 4, działanie 1 – Rybołówstwo przybrzeżne (6,1 mln euro z FIFG); priorytet 4, działanie 2 – Działania społeczno-ekonomiczne (19,4 mln euro z FIFG); priorytet 4, działanie 4 – Organizacja obrotu rynkowego (0,45 mln euro z FIFG) – dotyczy wspierania organizacji producentów rybnych; priorytet 4, działanie 5 – Działania innowacyjne i inne (3 mln euro z FIFG).

Największy finansowy udział w FIFG ma P.1 – Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów, dz. 11 – Złomowanie statków (zob. rys. 2). Przeznaczono nań 42% wszystkich funduszy wspólnotowych przeznaczonych na FIFG. Jest to też największa finansowo (ponad 30%) pozycja w całym SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb”.

Najwięcej finansowych środków (w tym głównie z FIFG – 80,1 mln euro) preliminowano na priorytet 1, działanie 1 – Złomowanie statków rybackich. Według SPO w roku docelowym 2006 złomowaniu ma ulec około 120 statków rybackich. Tonaż wycofanych statków określono na 10 000 BRT.

PRIORYTET 1. Dostosowanie nakładu połowowego do zasobów: – działanie 11 – złomowanie statków, – działanie 12 – przeniesienie do działalności innej niż rybołówstwo, – działanie 13 – wspólne przedsięwzięcia; PRIORYTET 2. Odnowa i modernizacja floty rybackiej: – działanie 21 – budowa nowych statków, – działanie 22 – modernizacja statków rybackich, – działanie 23 – wycofanie (bez pomocy publicznej) związane z odnową; PRIORYTET 3. Ochrona i rozwój zasobów wodnych, chów i hodowla, rybacka infrastruktura portowa, przetwórstwo i rynek rybny, rybołówstwo śródlądowe: – działanie 31 – ochrona i rozwój zasobów wodnych, – działanie 32 – chów i hodowla ryb, – działanie 33 – rybackie urządzenia portowe, – działanie 34 – przetwórstwo i rynek rybny, – działanie 35 – rybołówstwo śródlądowe; PRIORYTET 4. Inne działania: – działanie 41 – rybołówstwo przybrzeżne, – działanie 42 – działania społeczno-ekonomiczne, – działanie 43 – promocja, – działanie 44 – działania organizacji obrotu rynkowego, – działanie 45 – czasowe zawieszenie działalności i inne rekompensaty finansowe, – działanie 46 – działania innowacyjne i inne; POMOC TECHNICZNA

Rys. 2. Priorytety i działania w SPO

Fig. 2. Priorities and activities in SOP

Źródło: Jak w rys. 1.

Source: As in fig. 1.

W następnej kolejności znalazł się priorytet 4 – działanie 2 – Działania społeczno-ekonomiczne, a w nim: wcześniejsze emerytury; ryczałtowa premia za zaprzestanie działalności; premia za przekwalifikowanie; pomoc na stabilizację dla młodych rybaków. Zmniejszenie potencjału połowowego spowoduje bowiem wzrost bezrobocia, wśród rybaków.

Kolejnym ważnym działaniem jest priorytet 3, działanie 3 – Rybackie urządzenia portowe. Celem działania jest unowocześnienie operacji wyładunkowych, poprawa warunków przechowywania produktów połowu, bezpieczeństwa rozładunków oraz stworzenie warunków do prowadzenia pierwszej sprzedaży produktów rybołówstwa. Wymagane jest 20% dofinansowania prywatnego. Pod względem wielkości środków finansowych możliwych do uzyskania z FIFG ważne są również w priorytecie 3 działanie 2 – Chów i hodowla ryb i działanie 4 – Przetwórstwo i rynek rybny. Wymagają one jednak znacznego zaangażowania środków prywatnych.

Mogą wystąpić problemy z wykorzystaniem środków pomocowych, zwłaszcza w tych przypadkach, gdy niezbędne będzie współfinansowanie ze środków prywatnych. Na nie zresztą, z nielicznymi wyjątkami (np. organizacja rynku), preliminowano relatywnie niewielkie finansowe środki. W praktyce ze środków pomocowych będą mogły

skorzystać tylko ekonomicznie silne jednostki. Dobrze więc, że wśród kryteriów wsparcia wymienia się projekty kolektywne (np. rybołówstwo przybrzeżne).

Biorąc pod uwagę fakt, że w procesie restrukturyzacji polskiej gospodarki rybnej z wykorzystaniem FIG największe finansowe środki przeznaczone mają być w najbliższych latach na trwałą redukcję nakładu połowowego, trudno stwierdzić, że zezłomowanie około 30–40% kutrów oraz utrata pracy przez około 20–25% zatrudnionych bezpośrednio w rybołówstwie będzie korzystne dla gospodarki narodowej, gdyż oznacza toubożenie majątku narodowego oraz konieczność utrzymywania (w jakiś sposób) 2000–2500 osób, które utracą pracę. Jednocześnie nie wpłyną od tej grupy osób podatki, które płaci każdy zatrudniony.

Powody, dla których zamierza się sięgnąć po tak drastyczne środki, są znane i oczywiste – w Bałtyku jest zbyt mało i coraz mniej ryb wartościowych handlowo, dlatego też opłacalność połowów maleje (niektórzy rybacy nawet ponoszą straty). Zakłada się, że zmniejszone limity połowowe zostaną rozdzielone pomiędzy znacznie zmniejszoną liczbę kutrów, które w związku z tym odłowią więcej ryb. Poprawie powinna więc ulec efektywność połowów. Będzie tak jednak pod warunkiem, że kutry unijne (zwłaszcza duńskie, ale też szwedzkie i niemieckie), które będą miały dostęp do polskich obszarów morskich (POM), nie wylowią (w ramach swoich limitów połowowych) ryb, tak że realizacja limitów połowowych przez polskich rybaków stanie się niemożliwa!

Jeśli przyjmiemy, że nie ma alternatywy dla wycofania z eksploatacji znacznej liczby kutrów, to należy z zadowoleniem przyjąć 75% finansowego udziału w tym funduszu FIG. Są jednak znaczne koszty ze strony budżetu państwa, z których w SPO „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb” podano tylko część (w priorytecie 1, dz. 1 i priorytecie 4, dz. 2). Będą musiały być przecież poniesione dodatkowo koszty związane z uszczelnianiem kontroli połowów! Ze szczegółowej analizy wynika ponadto, że preliminowane kwoty są zbyt wysokie [Dunin-Kwinta, Russek, Zieziula 2002].

Trzeba pamiętać, że zgodnie z nową wspólną polityką dotyczącą rybołówstwa (CFP) modernizacja statków jest możliwa tylko do końca 2004 roku (i tylko dla statków poniżej 400 GT). Czy zatem będzie możliwy do realizacji priorytet 2 w 2005 i 2006 roku? Dlatego też powinna być możliwość przesuwania środków niewykorzystanych w danym roku na rok następny. Ponadto, należałoby w uzasadnionych przypadkach umożliwić przesunięcie środków pomiędzy priorytetami i działaniami. Takie podejście ułatwiłoby lepsze wykorzystanie dostępnych pomocowych środków na inne cele.

Art. 15 Rozporządzenia Rady (EC) nr 2371/2002 stwarza omal nieograniczone możliwości zawieszenia pomocy finansowej z FIG, z wyjątkiem środków na złomowanie statków rybackich. Sądzę jednak, że zamieszczenie w Rozporządzeniu stwierdzenia, że „Pomoc finansowa zostanie zawieszona proporcjonalnie do stopnia niestosowania się do przepisów, zgodnie z Rozporządzeniem Rady (WE) nr 2792/1999” pozostawia furtkę do ubiegania się o finansowe środki na wszystkie preliminowane działania, choć z pewnością zabieganie o nie wymaga dużego wysiłku, a pomyślny wynik starań nie jest do końca pewny.

Korzyści z restrukturyzacji polskiego rybołówstwa bałtyckiego będą tylko wówczas bezsporne, jeśli w średnim i długim okresie suma wydatków będzie niższa od sumy korzyści, dodatkowo uzyska się poprawę stanu zasobów ryb w polskich obszarach morskich, a ludzie, którzy odejść z zawodu, nie będą ciężarem dla społeczeństwa.

PIŚMIENNICTWO

- Comprehensive monitoring report on Poland's preparations for membership. 2003. Brussels-Warszawa (praca niepublikowana).
- Doliwa-Klepacki Z.M., 1997. Encyklopedia organizacji międzynarodowych. Wydawnictwo 69, Warszawa.
- Dunin-Kwinta I., Russek Z., Zieziula J., 2002. Analiza kosztów i korzyści z wejścia polskiej gospodarki rybnej w struktury Unii Europejskiej; opracowanie zlecone przez Urząd Komitetu Integracji Europejskiej w Warszawie (koordynator – Wyższa Szkoła Morska w Szczecinie) wykonano w Szczecinie, listopad/grudzień 2002 (praca niepublikowana).
- Efekty i doświadczenia z wdrażania Programu SAPARD. Cykl konferencji nt. wdrażania Programu SAPARD Projekt SAPARD PL-07-0/01, Kraków: Ministerstwo Rolnictwa. 2003.
- EUROPA – Enlargement. Pre-Accession Assistance SAPARD:
<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/sapard.htm> stan na dzień 31.08.2004a.
- EUROPA – Enlargement. The Phare Programme:
<http://europa.eu.int/comm/enlargement/pas/phare/> stan na dzień 31.08.2004b.
- Financial Instrument for Fisheries Guidance – Instructions for Use. Brussels: European Commission, 2003.
- Kaczyński W., 1977. Ekonomiczne problemy dysponowania zasobami morza w rybołówstwie światowym. MIR, Gdynia.
- Pawlak E., Mazur Z., 2004. Program SAPARD jako instrument wspierania rozwoju przetwórstwa i marketingu artykułów rybnych (na przykładzie woj. zachodniopomorskiego). Zeszyty Naukowe AR, Szczecin.
- Sektorowy Program Operacyjny „Rybołówstwo i przetwórstwo ryb 2004–2006”; projekt z dnia 06.02.2004, wersja uwzględniająca wyniki negocjacji pomiędzy Polską a Komisją Europejską. Strona internetowa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi – Dokumenty <http://www.minrol.gov.pl/FileRepozytory/FileRepozytoryShowImage.aspx?item_id=6909> stan na dzień 31.08.2004.
- Stan realizacji Programu SAPARD: <<http://www.mir.rol.pl>> oraz <<http://www.arim.gov.pl/sapard.html>> stan na dzień 31.08.2004.
- Workshop on the Common Fisheries Policy. Implementation by Poland of the Community Fleet Policy and Structural Measures, PORT 8330. Chairperson: – Mr. Stephanos SAMARAS, DG FISHERIES. Name of meeting room, Location of meeting room, Gdynia, 20–21 November 2003, TAIEX OFFICE, Technical Assistance Information Exchange Office, DG Enlargement, European Commission, in co-operation with, DG FISHERIES.

EVALUATION OF POLAND'S BALTIC SEA FISHERY ADAPTATION TO COMMON FISHERIES POLICY OF THE EUROPEAN UNION

Abstract. In the paper, a process of Poland's Baltic sea fishery adaptation to Common Fisheries Policy of the EU is presented and analysed, according to the European Commission document and realized pre-accession programmes: PHARE and SAPARD. Preparations for using EU funds (FIG) according to Sectoral Operational Programme (SOP) "Fisheries and Fish Processing 2004–2006" are also considered. An adjustment of Poland's Baltic sea fishery to the EU conditions have been positively valued. There may arise problems to use the EU funds according to SOP, especially where private funds for cofinancing are indispensable. Therefore, it is necessary to enable shifting financial means, that could not be used in a given year, for the following years. Moreover, proved with reasons, it is necessary to permit an alteration of financial means between actions within a priority, as well as between priorities.

Key words: Polish Baltic sea fishery, Common Fisheries Policy, the European Union

Zaakceptowano do druku – Accepted for print: 10.12.2004